

JAGUAR

Panthera onca

INTRODUCCIÓ

Aquest document vol realitzar una descripció de les condicions de vida de l'espècie Jaguar en el seu hàbitat natural i les conseqüències que la captivitat produeix sobre la salut física i psicològica dels individus que viuen al zoo de Barcelona.

Segons la Unió Internacional per a la Conservació de la Natura (IUCN), l'estat de conservació de l'ós bru a la natura és de Gairebé Amenaçat:

<http://www.iucnredlist.org/details/15953/0>

Raons:

- L'alta taxa de **desforestació** a Amèrica Llatina.
- La **persecució** a les zones de cria de bestiar on sovint són morts a trets tot i la legislació de protecció.
- La **caça comercial** i la captura de jaguars per la seva pell: tot i que s'ha reduït dràsticament des de

mitjans dels anys 1970 gràcies a les campanyes anti-pell i controls que han anat progressivament tancant els mercats internacionals, encara hi ha demanda de potes de jaguar, dents i altres productes.

El zoo de Barcelona pertany a l'Associació Europea de Zoos i Aquaris (EAZA). Aquesta associació estableix dos nivells de programes de cria: el Programa Europeu per les Espècies Amenaçades EEP (European Endangered Species Programme) i el Llibre de registre Europeu ESB (European Studbook) per espècies amb un nivell d'amenaça menor.

Els jaguars del zoo de Barcelona es troben en el segon nivell del programa de cria per a espècies en perill European Studbook (ESB). Malgrat això, no es troben inclosos en cap programa de reintroducció.

Els jaguars del zoo de Barcelona es troben en el segon nivell del programa de cria per a espècies en perill. Malgrat això, no es troben inclosos en cap programa de reintroducció.

ACTUALITAT

Al zoo de Barcelona hi ha dues instal·lacions individuals per a jaguars, una al costat de l'altre.

Foto d'una de les instal·lacions dels jaguars

Imatge d'un dels jaguars

EL JAGUAR EN LLIBERTAT

DISTRIBUCIÓN

Els jaguars tenen una àmplia distribució, es troben des del sud d'Arizona i Nou Mèxic fins al nord d'Argentina i nord-est del Brasil.

Actualment abasten una àrea d'aproximadament 8.750.000 quilòmetres quadrats, l'equivalent al 46% de la seva zona de distribució històrica. La major concentració de jaguars es troba a la conca de l'Amazones i inclou parts de les àrees del Pantanal i Chaco, al sud. Aquesta gamma s'estén al nord i a l'est de la costa del Carib de Veneçuela i les Guaianes. Les poblacions s'han reduït principalment en el nord de Mèxic, Estats Units, el nord del Brasil, i el sud d'Argentina i han estat extirpades a la regió Argentina Muntanya i les praderies de les Pampes. Els Jaguars no se solen trobar a les elevacions més altes, com Pantepui o Puna pastures de muntanya.

PATRONS D'ACTIVITAT

Els estudis de radiotelemetria mostren que els Jaguars presenten patrons d'activitat variables.

A Mèxic, Belize i Veneçuela el felí és principalment nocturn, passant el dia descansant en matolls enredats, coves o en densa coberta vegetal abans de tornar-se actiu cap a la posta de sol. Els Jaguars de Perú i Brasil eren tan actius durant el dia com ho eren durant la nit.

La variació en els patrons d'activitat és comuna i probablement reflecteix les diferències en els patrons d'activitat diaris i estacionals de les seves preses, canvis en la disponibilitat de preses i possiblement la perturbació humana. El bestiar normalment és atacat durant el dia, així com els cocodrils i les tortugues; els cérvols i els pecarins és més probable que estiguin actius a la nit o al voltant de la sortida i la posta de sol.

Els felins que són freqüentment assetjats per les persones durant el dia, normalment es tornen nocturns.

DESPLAÇAMENT, ÀREA DE CAMPEIG I ORGANITZACIÓ SOCIAL

Existeixen poques estimacions precises de les distàncies de desplaçament dels Jaguars durant els seus moviments nocturns, però basats en el seguiment de pistes, els caçadors experimentats van endevinar que les femelles es movien 3-4 km per nit i els mascles al voltant d'uns 10 km.

A l'Oest de Mèxic, els Jaguars amb ràdio-collars viatjaven fins a 20 km en una nit de cacera. Les mides territorials mostren una variació considerable entre zones i estacions. En un ranxo al Sud del Pantanal, els territoris d'estació seca de quatre femelles variaven de 97-168 km² i se solapaven de manera extensiva. En quina mesura aquest solapament era influenciat pel parentesc es desconeix, però dues de les femelles eren mare i filla. El territori d'un mascle adult en la mateixa àrea era de 152 km². Durant l'estació humida els seus territoris eren de quatre a cinc vegades més petits que els de l'estació seca, degut a que grans àrees s'inundaven fins a profunditats de vuit a nou peus, i les preses es concentraven als terrenys elevats.

En un ranxo a l'Oest del Pantanal, on les inundacions de l'estació humida no eren tan severes, els territoris d'una presumpta mare i la seva filla se solapaven completament i mesuraven 38 km². Els seus territoris se solapaven lleugerament amb el d'una altra femella, la mida del qual era de 25 km². El territori d'un mascle adult se solapava amb els territoris de totes aquestes femelles.

La mida mitjana dels territoris de tres mascles adults de Jaguar al Parc Nacional Iguazu, Brasil, era de 110 km² (rang: 86-139 km²); el territori d'una femella adulta és, en mitjana, de 70 km².

En el bosc tropical sec de l'Oest de Mèxic, la mida dels territoris de les femelles de Jaguar és d'aproximadament 25 km² a l'estació seca i de 65 km² a l'estació humida. En aquest hàbitat, les preses que es concentraven al voltant de les zones d'abastiment d'aigua durant l'estació seca es dispersaven al llarg del bosc amb l'arribada de les pluges.

Les densitats de Jaguars són remarcablement similars en tota la família de felins. En zones del Brasil, Perú, Colòmbia, Veneçuela i Mèxic, les densitats varien des de 1-3.5 adults per 100 km². La densitat de Jaguars a Belize s'estima en 8.8 adults/100 km², mentre que les majors densitats enregistrades (10-11 Jaguars/100 km²) són del Pantanal de Brasil, una vasta plana natural inundada.

Els jaguars tenen una àmplia distribució. La major concentració es troba a la conca de l'Amazones.

JAGUARS EN CAPTIVITAT

En el següent mapa podem veure, amb un rectangle taronja, l'espai on viu un dels jaguars al Zoo de Barcelona.

Recordem, segons s'ha descrit a l'apartat anterior, que el seu territori és de desenes de km², arribant als 150km².

El territori d'un jaguar en llibertat és de desenes de km², arribant als 150km².

Comparativa: instal·lació del jaguar en relació a la resta del Parc de la Ciutadella

COMPORTAMENT I ESTAT EN CAPTIVITAT. ESTEREOTÍPIES AL ZOO DE BARCELONA

A través d'estudis i etogrames¹ dissenyats per la doctora Carmen Maté, ex-directora del Zoo de Barcelona, l'equip col·laborador de recerca del zoo de Barcelona va realitzar, durant el període 2001-2008, una sèrie d'estudis amb un gran volum de recollida de dades.

A continuació presentem les dades corresponents a l'etograma **'Mapa Conductual de l'activitat del jaguar (Panthera onca) a les instal·lacions del Zoo de Barcelona'**.

Les dades d'aquest estudi, referents a conductes aberrants o estereotípies són les següents:

• **Deambulació aberrant (DA):** Activitat repetitiva o estereotipada caminant amb un patró fix en recorregut i temps.

En aquest vídeo podem veure aquesta estereotípia. De fet, en el moment de la gravació aquesta deambulació amunt i avall de la gàbia es produeix amb presència de públic, factor afegit als problemes que li suposen la captivitat. bit.ly/1cL9sq

¹ Instrument de l'etologia, part de la zoologia que estudia els costums i el comportament dels animals des d'un punt de vista biològic, que permet l'enregistrament per escrit de dades referents al comportament i els costums de l'animal estudiat.

La deambulació aberrant pot provocar desgast energètic, problemes ortopèdics, podològics i de columna.

MALALTIES CAUSADES PER LES ESTEREOTÍPIES

La deambulació aberrant, tant la lineal, la circular com en vuit poden provocar:

- Desgast energètic
- Exacerbació de problemes ortopèdics concomitants
- Problemes de columna per girs excessius
- Problemes podològics com laceracions als coixins plantars.

En general, el fet de presentar estereotípies, també pot provocar (Vickery and Mason, 2005):

- Reducció de la diversitat comportamental
- Disminució de la resposta a estímuls ambientals
- Reducció del comportament exploratori

- Animals poc competents en la cura dels cadells
- Reducció de la condició corporal i de l'èxit reproductiu
- Ferides
- Alteracions neuroquímiques: serotonina, dopamina, opioids.

- Un empitjorament en la resposta immunitària dels animals degut a l'estrès associat a les estereotípies que comporta un augment de la incidència de certes malalties infectocontagioses com ara: leptospirosi (Ullman, 2012), toxoplasmosi (Andre, 2010), herpesvirus tipus 1 (Batista, 2005), immunodeficiència felina (White et al, 2011), panleucopènia felina (Duarte et al, 2008), calicivirus (Harrison, 2010), brucelosi (Almeida, 2013), etc.

BIBLIOGRAFIA

Almeida, A.B.P.F. 2013. **Brucella abortus and Brucella canis in captive wild felids.** International Zoo Yearbook vol 47 issue 1, pp 204-207.

Andre, M. et al. 2010. **Toxoplasma gondii.** Journal of parasitology vol 96(5), pp 1007-1009.

Animal diversity web

Batista, Hbdr et al. 2005. **Herpesvirus type 1.** Journal of zoo and wildlife medicine 2005 sep vol 36 (3), pp 447-450.

Duarte, M.D. et al. 2009. **Fatal infection with feline panleukopenia virus in two captive wild carnivores (Panthera tigris and Panthera leo).** Journal of zoo and wildlife medicine 40(2), pp 354-359.

Harrison, T.M. et al. 2010. **Systemic calicivirus epidemic in captive exotic felids.** Journal of zoo and wildlife medicine , pp 292-299.

Stephens, N. et al. 2013. **Epidemiology and infection.** Vol 141 (7), pp 1488-1497.

The Mammals of the world, IUCN. (Libro)

The IUCN Red List of threatened species. (on-line). Jaguar (Panthera onca).

Ullman, L. et al. 2012. Leptospira. **Journal of zoo and wildlife medicine** vol 43(2), pp 223-228.

White, J. et al. 2011. **Feline immunodeficiency virus: disease association versus causation in domestic and non domestic felids.** Vet. Clin.Small Anim. 41(2011), pp 1197-1208.

Wilson, Don E.; Mittermeier, Russell A. (ed.) (2009-2014). **Handbook of The Mammals of the World.** Barcelona: Lynx Edicions/Conservation International/IUCN. Vol.I-IV.